

نسخه جدید نرم‌افزار جامع‌التفاسیر آماده عرضه شد

نسخه جدید نرم‌افزار جامع التفاسیر، از سری نرم‌افزارهای

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) روانه بازار خواهدشد.

به گزارش تسنیم، نسخه جدید نرم‌افزار جامع التفاسیر از سری نرم‌افزارهای مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) طراحی شد و به زودی روانه بازار می‌شود و در اختیار

❖ عمل ناپسند در دین اسلام

چهار چیز بسیار مذموم است و انسان باید از آن‌ها پرهیز کند. یکی از این چهار مورد دشنام و ناسزاگویی به مؤمن است، زیرا هر کس مؤمنی را دشنام و ناسزا دهد، عدالت را نابود کرده و سبب ایجاد فسق می‌شود.

نکته‌ها

آیت‌الله محسن مجتهد شبستری

تولیت آستان قدس رضوی در همایش «ضیافت زندگی»:

اهدای عضو از والاترین خیرات و به مثابه نجات تمام انسان‌هاست

تولیت آستان قدس رضوی

اهدای عضو را از والاترین خیرات و به‌مثابه نجات تمام انسان‌ها دانست.

به گزارش آستان‌نیوز،

حجت الاسلام والمسلمین احمد مروی در همایش «ضیافت زندگی» که با هدف تجلیل از فعالان حوزه پیوند اعضا و خیران سلامت و با حضور وزیر بهداشت، به میزبانی دانشگاه علوم پزشکی مشهد و همکاری آستان قدس رضوی در مجتمع شهدای سلامت این دانشگاه برگزار شد؛ اظهار کرد: پیوند عضو سه ضلع مهم دارد: افرادی که به امر خدا پیسندانه اهتمام می‌ورزند، خیران و نیکوکارانی که تسهیلگر این عمل انسانی هستند و دستان توانمند پزشکی که این پیوند را انجام داده و انسان‌های مبتلا به بیماری‌های غیرقابل برگشت را درمان می‌کنند که در حقیقت این دست شفا دهنده، دست خداست.

وی با اشاره به این سخن امام خمینی(ره) که «خدا هم کارگر است»، اظهار کرد: ما به تأسی از این سخن امام

محمد ولیان پور؛ حوزه‌های علمیه، تاریخی به

قدمت تاریخ اسلام دارند؛ از آغازین روز دعوت به اسلام که دعوت به تفکر و شناخت بود و با آموزش و تبیین و تبلیغ آغاز می‌شد. مردم حتی پیش از پذیرش اسلام، پای درس پیامبر(ص) می‌نشستند تا با او و دین جدیدش آشنا شوند و با پذیرش اسلام، آموزش رسمی دروس مکتب نیز در حلقه‌هایی که گاه تنها یک یا چند شاگرد داشت، آغاز می‌شد.

هر مسلمان آموزش دیده، پیامبری می‌شد برای مردم تشنه حقایق و آنچه آموخته بود را به دیگری منتقل می‌کرد. این چنین، حلقه‌های درس نومسلمانان و اصحاب پیامبر(ص) نیز شکل می‌گرفت. حلقه‌هایی که در دوران غربت اسلام، مخفیانه و به‌سختی اسلام را در مکه گسترش می‌دادند.

هجرت به مدینه این شبکه آموزشی و تبلیغی را آشکار و گسترده کرد و با تأسیس نخستین مسجد، عبادتگاه مسلمان به مکانی برای تعلیم و تعلم نیز تبدیل شد. ارزش علم در دین جدید به‌قدری بود که حتی کافرانی که در جنگ به اسارت درآمده بودند، در صورت آموزش خواندن و نوشتن به مسلمانان، آزاد می‌شدند.

نزول تدریجی قرآن، مسلمان را به دریافت آیات

وحی از پیامبر(ص) و حفظ و کتابت آن وامی‌داشت

و انتقال قرآن و سخنان پیامبر(ص) به دیگران، بساط تعلیم و تعلم را میان مسلمانان گسترانده بود.

■ درس نهج البلاغه در مسجد کوفه

پس از رحلت پیامبر(ص)، ممنوعیت نقل و کتابت حدیث توسط خلفای وقت، محدودیت موقتی در حرکت تعلیمی مسلمان به محوریت مساجد پدید آورد، ولی امیرمؤمنان علی(ع) و نیز حضرت زهرا(س) در دوره کوتاه عمر شریفشان منع خطرناک نقل حدیث را شکستند و اجازه ندادند این چراغ خاموش شود. امیرمؤمنان(ع) در دوره حکومت خود نیز با وجود اشتغالات فراوان حکومتی، به‌سیره پیامبر(ص) در تبیین و تدریس کلام خدا و احکام الهی در مسجدالنبی(ص) ادامه دادند.

با فتنه ناگشין در بصره، مولای متقیان(ع) به عراق رهسپار شد و این بار مسجد بزرگ کوفه را از سال ۳۶ هجری در ابعادی گسترده‌تر از مسجدالنبی(ص) به محفل علمی بزرگ آن روز دنیای اسلام تبدیل کرد. ایشان همه‌روزه پس از انجام فریضه‌های روزانه در مسجد بر مسند تبیین و تدریس می‌نشستند و در خطبه‌هایی که برخی از آن‌ها را سیدرضی در نهج البلاغه گردآوری کرده، بخشی از علم بی‌کران خود را به اصحاب و شاگردانشان عرضه می‌کردند. گزارش‌های تاریخی، شاگردان و اصحاب امیرالمؤمنین علی(ع) را تا بیش از ۵۰۰ هـ به شمار آورده‌اند.

■ مکتب بصره و کوفه

همزمان با کوفه، در بصره نیز یکی از مراکز مهم شیعی تأسیس شد. امام علی(ع) پس از پیروزی در جنگ جمل، ابن عباس و ابواسود دؤلی(پایه‌گذار علم نحو) را به جایگاه ولایت و قضاوت بصره گماشت و حوزه علمی شیعی بصره به‌دست توانای این دو مرد علم و فضل برپا شد. ابن عباس همه‌روزه در مسجد جامع بصره به تفسیر قرآن و تدریس فقه و احکام دین می‌پرداخت و این مرکز را به مدرسه

راحل می‌گوییم «خدا هم طبیب و پزشک است»؛

دستی که پیوند عضو را انجام می‌دهد و حیات دوباره به یک انسان می‌بخشد، در حقیقت دست و اراده خدا بوده، بنابراین این دست مقدس، قابل تکریم و بوسیدن است.

وی با بیان اینکه پیوند عضو در حقیقت پیوند میان

راحل می‌گوییم «خدا هم طبیب و پزشک است»؛ دستی که پیوند عضو را انجام می‌دهد و حیات دوباره به یک انسان می‌بخشد، در حقیقت دست و اراده خدا بوده، بنابراین این دست مقدس، قابل تکریم و بوسیدن است.

وی با بیان اینکه پیوند عضو در حقیقت پیوند میان

حوزه‌های علمیه؛ بنیادهایی که ریشه در سیره معصومین(ع) دارند

مدرسه ۲۵۰ ساله

بلندآوازه شیعه تبدیل کرد.

مدرسه کوفه و بصره در قرون بعدی نیز جنبش‌های فکری عظیمی را پدید آوردند و مهد تربیت و خاستگاه عالمان دینی بودند. امروزه مکتاب ادبی و نحوی بصره و کوفه، اصلی‌ترین مکتاب ادبی عرب را تشکیل می‌دهند.

■ مدرسه سیدالسادجین(ع)

امامان شیعه، به‌ویژه پس از واقعه عاشورا و سیطره همه‌جانبه نظام خلافت، در هر فرصتی حلقه درس خود را تشکیل می‌دادند تا آموزه‌های دینی را برای شیعیان بیان کنند. مخاطبان گاه یک تن، گاه چند تن و گاه شمار زیادی بودند و برحسب علاقه یا پرسش‌هایی که داشتند، مباحث قرآنی و کلامی و فقهی و اخلاقی و تاریخی را مطرح می‌کردند. آن‌ها پاسخ‌ها را از امام دریافت کرده، به‌خاطر می‌سپردند یا می‌نوشتند و سپس آن‌ها را به دیگران انتقال می‌دادند.

امام سجاذ(ع) از مسجدالنبی(ص) به‌عنوان مدرسه استفاده می‌کرد و حضور مسلمانان در مسجد را

خود را از طریق وکلا ادامه دادند.

نوشته‌اند امام(ع) هنگام ورود به ایران و در طول مسیر به آموزش به مردم در مسجد نبوی صرف می‌کرد؛ علی بن حسین(ع) را می‌دیدم که در فاصله میان قبر و منبر پیامبر(ص) نشسته بودند و تا پاسی از روز به مباحثه مشغول بودند.

■ مکتب امام صادق(ع)

در عصر امام باقر و امام صادق(ع) تحولی عظیم در آموزش اسلامی پدید آمد. این دو امام بزرگوار در مسجد نبوی روایی برای تدریس داشتند و جلسات درس و گفت‌وگوی علمی در منازلشان نیز برپا بود و رویان و طالبان علم در آن‌ها حضور می‌یافتند. علاوه بر این، به پرسش‌های مسلمانی که از نقاط مختلف جهان آمده بودند، پاسخ گفته می‌شد. سازمان این حوزه‌های درسی، ساده و قابل استفاده و بهربرداری برای همگان و پاسخگوی نیازهای زمان بود. در عین حال دانشمندان متعددی در رشته‌های مختلف علوم اسلامی، علوم عقلی و علوم طبیعی در این عصر پرورش یافتند. چندین نسل از فقها تربیت شدند که دارای قدرت اجتهاد بودند.

ترتیل و تحقیق به همراه ترجمه گویا، معجم صرفی قرآن با امکان جست‌وجوهای متنوع بر اساس ویژگی‌های صرفی و فهرست واژگان به همراه آیات و توصیفات از لغت‌نامه‌ها و قاموس‌های قرآنی است.

وجه بارز این نسخه از نرم‌افزار نسبت به شماره قبل آن، اضافه شدن هزارو ۱۶۴ جلد کتاب و رساله است که البته باید

جهنم به‌صورت جاودانه باقی می‌مانند.

از دیگر اعمال ناپسند و مذموم در دین اسلام، غیبت است. بر اساس آنچه در قرآن آمده، هر کس غیبت کند گویا گوشت برادر مرده خود را خورده است. این آیه قرآن نشان از میزان مذمت غیبت است، غیبت

از پزشکان و پرستاران جان خود را در راه دفاع از جان مردم نثار کردند که این امر ازجایک حرکت خدایی و در مسیر انسانیت نمی‌توان تفسیر کرد.

حجت الاسلام والمسلمین مروی عملکرد پزشکان حاذق کشورمان در پیوند عضو را قابل ستایش و تکریم دانست و گفت: زندگی بخشیدن به دیگران کاری بسیار بزرگ و مغتنم است که جز در راستای اراده الهی نمی‌توان آن را دید و دستانی که بانی این حیات‌بخشی می‌شوند، مقدس هستند.

تولیت آستان قدس رضوی با اشاره به آیه شریفه «وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا»، هر کس جانی را حفظ کند، گویی جان همه انسان‌ها را نجات داده است» گفت: پیوند اعضا جلوه‌ای از محبت، همدلی، انسانیت و در یک کلام «عمل خدایی» است که هیچ سخن و کلامی نمی‌تواند ارزشمندی آن را توصیف کند.

گفتنی است در این مراسم استادان، پزشکان و کادر فعال در حوزه پیوند اعضا و خیران سلامت دانشگاه علوم پزشکی مشهد به اهدای لوح تقدیر، تجلیل شدند.

حوزه علمیه مشهد در قرن ۱۳ و ۱۴ رونق خود را از دست داد و تلاش‌های مرحوم سیدحسین قمی و میرزا محمدکفایی

برای رونق دوباره آن با تبعید این دو به شکست

گرایید تا با حضور سید محمدهادی میلانی در

۱۳۷۳ هجری قمری، به دوران اوج خود بازگردد.

■ مدرسه امام جواد(ع) در بغداد

حوزه شیعی بغداد که فعالیت خود را از عصر امام جواد(ع) آغاز کرده بود، بخش بزرگی از تکاپوی بزرگ کلامی و فقهی حوزه‌های شیعه را در سال‌های بعد به خود اختصاص داد و متکلمان و فقیهان برجسته‌ای در آن پرورش یافتند. گرچه این حوزه علمی عظیم با تصرف بغداد به دست سلجوقیان، متلاشی شد و با شیعه‌کشی و سوزاندن کتابخانه‌های بزرگ آن، که یکی از آن‌ها ۸۰ هزار جلد کتاب نفیس منحصر به فرد را در خود جای داده بود، آثار چندانی از خود برجا نگذاشته است.

■ میراث علمی حوزه‌های علمی امامیه

امام علی(ع) و تعداد دیگری از اصحاب، مجموعه‌هایی از احادیث پیامبر(ص) را جمع‌آوری کرده بودند که به آن‌ها «صحیفه» می‌گفتند. گرچه کتابت حدیث از سوی خلفا ممنوع شده بود و نخستین کتب حدیثی اهل سنت در نیمه دوم قرن دوم نوشته‌شد، ولی شیعیانی مانند ابودر و سلمان، صاحب تألیف بودند.

ابواسود دؤلی، پایه علم نحو را گذاشت و برای نخستین بار قرآن را نقطه‌گذاری کرد. خلیل بن احمد نخستین کتاب لغت مسلمانان را به نام «العین» نگاشت و ابن اسحاق نخستین کتاب را در زمینه سیره و مغازی پیامبر(ص) نوشت.

گرچه در میان شیعیان، به دلیل حضور معصوم(ع)، نیازی به اجتهاد احساس نمی‌شد، اما ۱۸ اتن از اصحاب امام باقر، امام صادق، امام کاظم و امام رضا-علیهم السلام- را از جمله فقیهان شمرده‌اند. شکوفایی کلام شیعه در دوران امام صادق(ع) بود و نخستین کتاب کلامی شیعیان را نیز عیسی بن روضه در همین دوران نوشته است. گرچه قدیمی‌ترین کتاب کلامی باقی مانده، «الایضاح» فضل بن شاذان است.

■ نظام آموزشی مدرسه امامان

شبکه آموزش دین و تدوین ضوابط و قواعد آن، در عصر امامان گسترش یافت تا علاوه بر مصون‌سازی سازمان تعلیم دین در برابر تنگناهای سیاسی امکان دستیابی سریع به آموزه‌های دینی را نیز فراهم کند. این فرایند آموزشی تا غیبت امام دوازدهم ادامه داشت و اصحاب ائمه(ع) یا شاگردان آن‌ها آموخته‌های خود از امامان معاصرشان یا استادان خود که در روزگار امامان قبل می‌زیستند را به نگارش درمی‌آورده و با حفظ امانت به نسل‌های دیگر منتقل می‌کردند.

همین فرایند بود که سنگ بنای شکل‌گیری حوزه‌های علمیه شیعه در ادوار بعدی را گذاشت و به بنای آن شکل داد؛ حوزه‌های علمیه بزرگی که سال‌های بعد در حله، سامرا، کربلا، نجف، جبل عامل، قم، اصفهان و سراسر جهان اسلام ایجاد شدند و علوم اهل بیت(ع) را زنده نگه داشتند.

دید چه تعداد از این کتاب‌ها مربوط به تفاسیر و چه مقدار مربوط به رساله‌هاست.

بناس‌ت روز یکشنبه ۱۳ اسفند از این نسخه از نرم‌افزار مؤسسه نور با حضور آیت‌الله محمد محمدی گلپایگانی، رئیس دفتر رهبر معظم انقلاب در ساختمان مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی واقع در استان قم رونمایی شود.

حق الناس بوده و غیبت‌کننده برای بخشیده شدن باید

از غیبت‌شونده حلاکت بی‌طبد.

انسان بدون رعایت حق الناس به درج‌ات عالی انسانی نمی‌رسد. خون، اموال و آبروی مؤمنان محترم است و کسی حق ندارد آن‌ها را تصاحب کند.

دیدگاه

آیت‌الله علی اکبر رشاد:

فقیه نمی‌تواند بدون شناخت مسائل زیست فناوری حکم صادر کند

اختتامیه مدرسه تخصصی مطالعات راهبردی به‌کارگیری محصولات اصلاح‌شده ژنتیکی با سخنرانی آیت‌الله رشاد برگزار شد.

به گزارش مهر، هسته مطالعات نظری – دینی زیست فناوری و مهندسی ژنتیک مرکز رشد و خانه خلاق و نوآوری پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، مدرسه تخصصی مطالعات راهبردی در تارایخت‌ها را با هدف تبیین مسائل نظری و بایسته‌های تحقیقاتی محصولات تراریخته برگزار کرد.

■ زیست فناوری سؤالات متعددی را در مقابل فقه قرار داده است

آیت‌الله علی اکبر رشاد در آخرین روز مدرسه تخصصی زمستانه مطالعات راهبردی به‌کارگیری محصولات تراریخته، مناسبات فقه و زیست فناوری را مورد واکاوی و تبیین قرار داد و گفت: مقصود از فقه، آن دسته از احکام استنباط‌شده در دستگاه اجتهادی است. زیست فناوری نیز به انواع تصرفاتی گفته می‌شود که در عناصر موجودات زنده از جزئی‌ترین عناصر، مانند سلول و زن تا کلان‌ترین آن مانند جسم (هر یک از اعضا یا تمام جسم) و روح و روان صورت می‌پذیرد. ازجمله مناسبات زیست فناوری و فقه آن است زیست فناوری گذشته از آنکه مسائل و موضوعات لازم‌را برای فقه و فقیه آماده می‌کند؛ موجب فهم متون دینی نیز می‌شود و در عین حال، اسباب و مقدمات توسعه فقه و تغییر ساختار و شاکله آن را نیز فراهم می‌کند. اصطلاحاً تصرفات انجام‌بره‌ژن را «ژنتیک» و فراتر از آن که در عناصر حیاتی مورد توجه قرار می‌گیرد را «زیست فناوری» می‌گویند. انسان‌ها از سالیان دور از زیست فناوری استفاده می‌کردند و در موجودات زنده دخل و تصرفاتی انجام می‌دادند، چنان‌که برای پختن نان و رفع گرسنگی اقدام به کاشت گندم، آرد کردن و خمیر کردن آن می‌کردند و یا درختی را که دارای محصول مرغوبی بود به درختی که محصول نامرغوبی داشت، پیوند می‌زدند. با این حال، در قدیم کسی از جواز و عدم جواز این‌گونه اقدامات و تصرفات سؤال نمی‌کرد، در حالی که امروزه از آنجایی که مسائل مربوط به زیست فناوری متنوع و پیشرفته شده؛ سؤالات متعددی در مقابل فقه قرار گرفته که فقیه باید عهده‌دار مشخص کردن و تبیین احکام هر یک از آن‌ها باشد. رئیس پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در ادامه بیان کرد: حال سؤال این است فقه به معنای احکام نفس الامری که هنوز استنباط نشده یا احکامی که با منطق و دستگاه اجتهاد استنباط شده است با زیست فناوری چه نسبت و رابطه‌ای دارد؟

وی نسبت و رابطه زیست فناوری و فقه را در چهار محور قرار داد و گفت: نسبت و رابطه نخست، رابطه موضوع و محمول است که زیست فناوری و مهندسی ژنتیک مسائل و موضوعات فقه را آماده‌وقفه نیز احکام شرعی آن موضوعات را بیان می‌کنند؛ یا انواع خاصه خود؛ مانند حکم تکلیفی و وضعی، مولوی و ارشادی، حق و تکلیف و... مانند این مسئله که آیا تولید سلول بنیادی و به‌کار بردن آن برای توالد جایز است یا خیر؟ در اینجا علم فقه متصدی بیان احکام شرعی این مسئله می‌شود که ممکن است در پاره‌ای از موارد، آن را حرام و در برخی موارد، واجب و یا مباح بداند. نسبت و رابطه دوم، کمک به فهم دین است. همان‌طور که فقیه نمی‌تواند بدون شناخت علوم انسانی حکم صادر کند، بدون شناخت مسائل زیست فناوری هم نمی‌تواند رأی و فتوا دهد.

بنابراین زیست فناوری و با هر علم دیگری که می‌تواند در فهم لسان شرع و متون دینی کمک کند، نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در استنباط فقه خواهد داشت. آیت‌الله رشاد نسبت و رابطه سوم و چهارم میان زیست فناوری و فقه را توسعه دانش فقه و تغییر ساختار و شاکله آن دانست و اظهار کرد: ما بر این باور هستیم مسائل زیست فناوری به اندازه‌ای وسعت دارد که حتی می‌توان به اندازه کتاب جواهرالکلام شیخ محمدحسن نجفی که مشتمل بر ۴۲ جلد است مطلب نوشت و درسی داد. بدیهی است توسعه فقه مستلزم تغییر ساختار و شاکله آن نیز می‌شود. چنان‌که در سایر علوم نیز چنین است و مسائل جدید هم سبب افزایش کمیت مسائل آن علم می‌شود و هم زمانی که جنس مسائل جدید با مسائل قبلی متفاوت باشد، ساختار آن علم را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از زمان محقق حلّی، صاحب کتاب شرایع الاسلام، حدود ۶۰۰-۵۰۰ سال است که تمامی کتاب‌های فقهی براساس ساختار این کتاب نوشته شده است؛ اما در دنیای امروز که موضوعات و مسائل جدید و متددی مطرح شده، لازم است این ساختار تغییر یابد.

افضل الاکرب ما بدات به نفسک

بهترین ادب آن است که از خود آغاز کنی.

برش

حوزه‌های

علمیه، تاریخی

به قدمت تاریخ

اسلام دارند

حوزه‌های علمیه،

تاریخی به قدمت تاریخ اسلام دارند؛ از آغازین روز دعوت به اسلام که دعوت به تفکر و شناخت بود و با آموزش و تبیین و تبلیغ آغاز می‌شد. مردم حتی پیش از پذیرش اسلام، پای درس پیامبر(ص) می‌نشستند تا با او و دین جدیدش آشنا شوند و با پذیرش اسلام، آموزش رسمی دروس مکتب نیز در حلقه‌هایی که گاه تنها یک یا چند شاگرد داشت، آغاز می‌شد. هر مسلمان آموزش دیده، پیامبری می‌شد برای مردم تشنه حقایق و آنچه آموخته بود را به دیگران منتقل می‌کرد. این چنین، حلقه‌های درس نومسلمانان و اصحاب پیامبر(ص) نیز شکل می‌گرفت.